

HVUSSU SKULU ATKVØÐUR

SO ER **ENDASPURTURIN** AV **FÓLKATINGSVALSTRÍÐNUM** FARIN Í GONGD. **VALSTRÍÐIÐ** SNÝR SEG Í **STÓRAN** MUN UM AT **VINNA TEY, SUM IVAST**. MEN **HVAT** KANN **FLYTA ATKVØÐUR** HESAR **SEINASTU DAGARNAR?** OG **HVAT** FLYTIR **ONGA ATKVØÐU?** HER ERU **NØKUR DØMI**

VALSTRÍÐ

Eydna Skaale
eydnaskaale@hotmail.com

Kanningar vísa, at millum 80 og 90% av veljarunum altíð velja sama flokk. Flestu atkvøðurnar eru sotatt bundnar. Fleiri av atkvøðunum eru tó ikki bert floksbundnar, men eisini persónsbundnar. Tað merkir, at fólk treytaleyst velja sama valevni aftur og aftur. Tei hava longu tikið avgerð um, hvar krossurin skal setast, langt áðrenn valið er útskrivað.

Valstríðið snýr seg tí í grundini bert um at vinna tey 10-20 prosentini av leysum atkvøðum, sum eru eftir. Tað eru hesar seinastu atkvøðurnar, sum kunnu gerast tungan á vágskáluni, og sum kunnu broyta alt.

Tann, sum vil vinna leysu atkvøðurnar, má duga at sannføra ivandi veljaran. Men hvussu væl duga flokkarnir at selja sín politikk til nýggjar keyparar? Og hvussu kunnu teir gera tað betri? Her eru nøkur dømi frá valstríðnum higartil.

Slagorð uttan slagkraft

Í stóran mun haldi eg, at føroysku flokkarnir tosa mest við teir veljararnar, sum longu eru tryggir og sum eru samdir við flokkin í flest øllum málum. Slagorðini og argumentini ljóða nærsum heilt eins fjórða hvørt ár, og tað hevur við sær, at tey, ið longu eru sannførd, so at siga styrkjast í trúnni, meðan tey, ið ivast, ikki verða sannførd. Heilt frá fyrstu formansrunduni hava vit hoyrt, at flestu flokkarnir koyra í sama spori, nýta somu slagorð og hava somu argument, sum teir høvdu fyri fyra árum síðani. Men gomlu og tanlaðu slagorðini flyta

ongar atkvøður. Skulu tey ivandi vinnast, mugu onnur ting á borðið.

Dømi:

- »Vit skulu hava eina frælsa rødd á fólkating« (Tjóðveldi). Tey, ið ikki eru sannførd av tjóðveldishugsjónini um frælsi, fara neyvan at gerast sannførd av hesum slagorðinum heldur. Her verður tosað við føstu veljararnar, ikki teir ivandi.
- »Vit skulu styrkja og menna ríkislagsskapin« (Sambandsflokkurin). Tey, ið nikka til hetta, eru helst tey, ið longu halda tað frammanundan. Eingin verður fluttur.
- »Í Føroyum skulu føroyingar ráða, í Danmark skulu danir ráða« (Fólkaflokkurin) – helst tann mest útvatnaði setningurin í føroyskum fólktingsvalstríði, sum avgjørt ikki flytir nakra atkvøðu.

Loysn: Skulu leysu atkvøðurnar vinnast, nyttar einki at koma við slíkum útsagnum, sum antin bara savna tey, ið longu eru sannførd – ella eru púra einkisigandi. Tey ivandi skulu hava eina orsök at seta krossin. Tey skulu sannførast, og besti hátturin at vinna teirra áhuga er at koma við einum fangandi slagorði, sum gevur ábengingar um, júst hvat tað er, sum tit ætla at gera. Einki verður vunnið við at gera slagorð til teirra, ið longu eru samd!

At niðurgera aðrar flokkar

Tað hoyrir einum valstríði til at finnast at hinum flokkunum, og tað skapar gott kjak, tá politikarar seta spurnadartekin við hvønn annan. Men valevnini eiga at vera varin, tá tey niðurgera onnur, tí tað

gevvur sjáldan poeng hjá teimum, sum ivast. Atfinningarnar eiga altíð at hava eitt politiskt útgangsstøði, tí hóast tað er lætt at gerast persónligur og bondskur í einum heitum kjaki, so vinnur tað sjáldan nakra atkvøðu – tvørturímóti. Tey, ið longu eru sannførd nikka iðin, tá teirra politikari slær niður á hini. Men tey, ið ivast, kunnu lættliga fata tað sum lítið visjonert grenj og banala smáligheit. Vit tíma ikki at velja tann, sum dugir best at siga, hvat hini gera skeivt. Vit velja tann, sum dugir best at siga, hvat viðkomandi sjálvur ætlar at gera rætt. Tí skal vektin leggjast á tað konstruktiva heldur enn tað destruktiva. Og tí er eisini altavgerandi at hava eina greiða ætlan um politikkinn, sum skal fremjast. Tá tú finnist at, mást tú koma við eini ítøkiligari ætlan, sum er betri.

Dømi:

- »Undrist enn sum áður á, at tað ber til hjá einum politiskum flokki at bjóða seg fram og siga: Atkvøð fyri okkum. Vit hava ongan politikk og ongar loysnir fyri framtíðina, og vit trúgva ikki uppá, at vit megna at taka ábyrgd sjálv – men vit kenna onkran, sum fer at taka avgerðir fyri okkum og fer at geva okkum pengar afturfyri.« (Tjóðveldi)
 - »Áhugavert at síggja, hvussu berar kenslur fara avstað við fullveldisfólki, tá tey skifta orð um Ríkisveitingina« (Sambandsflokkurin)
- Hetta eru skúladømi um at prædika fyri teimum, sum longu eru frelst. Hetta flytir ongan, sum ivast, tí hetta er skrivað fyri at gera gjøldur. Harafturat fer ein, sum ivast í at velja sambandsflokkinn, neyvan

nakrantíð at skifta heilt yvir til tjóðveldi – og øvugt. Tí ber tað heilt einfalt ikki til at vinna ivandi atkvøður á hendan hátt. Hetta elvir einans til herðaklapp frá longu tryggu atkvøðunum.

Loysn: Vilt tú vinna fólk, sum ivast, so nyttar tað einki at kritisera so breitt og so ósakligt. Tí tað er sjálvandi ikki rætt, at sambandið als ongan politikk og loysnir hevur, og tað er heldur ikki rætt, at tað bara eru kenslur uppá spæl, tá fullveldisfólk tosa um ríkisveitingina. Skalt tú finnast at, skal tað vera meiri ítøkiligt, og ein ætlan um, hvussu tingini kunnu gerast betri, má fylgja við.

At stjála talutið uttan at siga nakað

Tað er ofta sagt, at øll umtala er góð reklama. At tað tí ræður um hjá valevnum at síggjast og hoyrast so nógv sum gjørligt. Tað er partvís rætt. Men um talutiðin ikki verður nýtt til ein greiðan boðskap, so kann hon gera størri skaða enn gagn. Tryggu veljararnir klappa og frøðast, tá teirra valevni stjælar mikrofónina og ikki vil sleppa henni aftur á valfundum, men um tíðin bert verður nýtt til flosklar og tóm orð, so er skjótt, at leysu veljararnir missa virðingina. Tey ivandi vilja hava móguleika at hoyra allar politikararnar til eitt kjak, og ein, sum roynir at stjála sær eyka talutið, kann skjótt irritera ivandi veljaran. Harvið er lítið vunnið. Ein stuttur, greiður og ítøkiligur boðskapur, sum veruliga brennir ígjøgnum, er tí ofta betri reklama enn langdrigið ella órelevant orðaskvaldur.

Somuleiðis verða tey valevni, sum ikki svara spurningum ella sum svara